

Warszawa, 11.08.2023

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

II.510.831.2021.MT

Trybunał Konstytucyjny

Wniosek

Rzecznika Praw Obywatelskich

Na podstawie art. 191 ust. 1 pkt 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) oraz art. 16 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (t.j. Dz.U. z 2020, poz. 627 ze zm.)

wnoszę o

stwierdzenie, że art. 12c ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny wykonawczy (Dz.U. z 2023 r., poz. 127) w związku z art. 86 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny (Dz.U. z 2022 r., poz. 1138 ze zm.) w zakresie, w jakim pomija przeliczenie miesięcy na lata przy wyznaczeniu przez sąd w oparciu o zasadę kumulacji górnej granicy kary łącznej pozbawienia wolności, gdy kary jednostkowe w danej sprawie po zsumowaniu stanowią 12 miesięcy i więcej **jest niezgodny** z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP.

UZASADNIENIE

Wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich dotyczy kary łącznej pozbawienia wolności, a dokładniej obliczania jej górnej granicy przez sąd w oparciu o zasadę kumulacji.

Problem uwidacznia się na etapie postępowania wykonawczego w sytuacji, gdy sąd zobligowany jest połączyć kary jednostkowe określone w miesiącach i latach w danej sprawie, gdy po zsumowaniu stanowią one 12 miesięcy i więcej.

I. Kara łączna stanowi instytucję służącą do swoistego podsumowania działalności przestępczej sprawcy, obejmującą syntetyczną i całościową ocenę zachowań sprawcy przejawiającą się w postaci jednej kary wymierzonej za pozostające w zbiegu realnym przestępstwa (P. Kardas, w: A. Zoll, KK. Komentarz. Część ogólna, t. 1, 2007, s. 926). Orzeka się ją w sytuacji, w której sprawca popełnił dwa lub więcej przestępstw i wymierzono za nie kary tego samego rodzaju albo inne podlegające łączeniu. W obowiązującym stanie prawnym warunkiem zastosowania normy nakazującej wymierzenie kary łącznej jest dokonane w postępowaniu karnym ustalenie, że sprawca dopuścił się przypisanych mu przestępstw zanim zapadł pierwszy, chociażby nieprawomocny, wyrok co do któregośkolwiek z nich (wyrok SN z 6.10.1999 r., V KKN 349/99). Podkreślenia wymaga, że sąd jest obowiązany do wydania wyroku łącznego w sytuacji spełnienia warunku określonego w art. 85 k.k., tj. istnienia właściwej normatywnej relacji czasu popełnionych przestępstw do daty wydania pierwszego chronologicznie wyroku (wyrok SN z 25.07.2007 r., V KK 200/07, OSNwSK 2007, Nr 1, poz. 1726). Po uprawomocnieniu się wyrok łączny kierowany jest do wykonania. Wraz z nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2015 poz. 396) nastąpiło wprowadzenie do Kodeksu karnego wykonawczego zasad obliczenia okresu wykonywania kary lub środka karnego. Zamierzeniem ustawodawcy było ułatwienie sądowi przeliczenia miesięcy i lat, ponieważ ostatecznie faktyczny czas odbywania kary w zakładzie penitencjarnym przez skazanego liczony jest w dniach, a nie miesiącach i latach.

Zasady wyznaczania granic wymiaru kary łącznej określa art. 86 § 1 k.k. w brzmieniu:

„Art. 86 § 1 k.k. Sąd wymierza karę łączną w granicach powyżej najwyższej z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa do ich sumy, nie przekraczając jednak

810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 20 lat pozbawienia wolności. Jeżeli najwyższą z kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa jest kara 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 20 lat pozbawienia wolności, dolną granicę kary łącznej przyjmuje się w tej wysokości. Karę pozbawienia wolności wymierza się w miesiącach i latach.”

Natomiast obliczenie sumy kar jednostkowych podlegających wykonaniu następuje na podstawie art. 12c Kodeksu karnego wykonawczego w brzmieniu:

„Jeżeli kara lub inny środek podlegający wykonaniu według przepisów niniejszego kodeksu są określone w tygodniach, miesiącach lub latach, przyjmuje się w postępowaniu wykonawczym, że tydzień liczy się za dni 7, miesiąc za dni 30, a rok za dni 365.”

Zgodnie z regulacją zawartą w art. 86 § 1 k.k., sąd wymierza karę łączną w granicach od najsurowszej kary jednostkowej do sumy kar jednostkowych, wymierzonych za zbiegające się przestępstwa (wyrok SN z 21.10.2008 r., III KK 276/08). Dopiero po wyznaczeniu tych granic przez sąd zostanie określony konkretny zakres kary łącznej w danej sprawie. Sąd może orzekać swobodnie w zakresie wyznaczonych granic kary łącznej, jednakże podkreślenia wymaga to, że sąd nie może orzec ani powyżej ani poniżej granic kary łącznej określonej w konkretnej sprawie. Maksymalny wymiar kary łącznej nie może przekraczać sumy zbiegających się kar (wyrok SN z 6.12.2005 r., II KK 310/05).

Ponadto, sąd przy wymierzaniu wyroku łącznego powinien mieć na względzie dyrektywy szczególne wymiaru kary łącznej określone w art. 85a k.k. „Decydując o ostatecznym kształcie kary łącznej sąd winien, zgodnie z art. 85a k.k., brać pod uwagę przede wszystkim dyrektywy prewencji indywidualnej oraz generalnej. Jako że przepis ten nie zawiera enumeratywnego katalogu przesłanek decydujących o wymiarze kary łącznej, to użycie zwrotu «przede wszystkim» pozwala uwzględnić relacje zachodzące

pomiędzy prawomocnie osądzonymi czynami, które sprowadzają się do łączącego je związku przedmiotowo-podmiotowego oraz dzielących je odstępów czasowych, tak aby orzeczona kara łączna zawierała w sobie całościową ocenę przestępczej działalności skazanego i we właściwy sposób miarkowała zastosowaną wobec niego represję karną. Im bliższe są te relacje, tym bardziej wyrok łączny powinien być zbliżony do dopuszczalnego minimum, uwarunkowanego wysokością kar orzeczonych za przestępstwa objęte tym wyrokiem" (wyrok SA w Białymstoku z 24.05.2018 r., II AKa 49/18, LEX nr 2531896). Subsidiarnie, sąd powinien wziąć pod uwagę także dyrektywy przedmiotowego i podmiotowego związku między zbiegającymi się przestępstwami. „Sąd będzie zobowiązany zbadać: liczbę przestępstw, bliskość czasową popełnionych przestępstw (największa wystąpi, jeżeli przestępstwa następowały bezpośrednio po sobie), osoby pokrzywdzone (największa ścisłość zajdzie, gdy pokrzywdzoną kilkoma przestępstwami jest ta sama osoba), rodzaj naruszonego dobra prawnego (największa przy tożsamości dóbr), sposób działania sprawcy oraz motywy i pobudki, którymi się on kierował" (S. Żółtek, V. Vachev, Kodeks karny. Komentarz, red. R. Zawłocki 2021, wyd. 5, art. 85, nb 19). „Instytucja wyroku łącznego nie jest przecież pomyślana jako premia dla przestępcy popełniającego większą liczbę przestępstw" (wyrok SA w Lublinie z dnia 25 marca 2010 r., II AKa 59/10, LEX nr 658856).

Niemniej jednak, zasada pełnej kumulacji powinna być stosowana przez sąd wyjątkowo. Zgodnie z przyjętą linią orzeczniczą, „(...) jakkolwiek przy wymiarze kary łącznej za zbiegające się przestępstwa dopuszczalne jest stosowanie zarówno zasady pełnej absorpcji, jak i - bez przekroczenia górnej granicy danego rodzaju kary - zasady pełnej kumulacji (art. 86 § 1 k.k.), to zastosowanie każdej z tych metod jest z pewnością rozstrzygnięciem skrajnym i wymaga wnikliwego umotywowania w wyroku" (wyrok SA w Lublinie z dnia 27 kwietnia 2006 r., II AKa 80/06, LEX nr 183575). W orzecznictwie wskazuje się na priorytetowy charakter zasady częściowej absorpcji (np. wyrok SA w Lublinie z 15.05.2008 r., II AKa 98/08, KZS 2008, Nr 12, poz. 47; wyrok SA w Katowicach z 20.05.2008 r., II AKa 129/08, KZS 2008, Nr 9, poz. 48).

Podsumowując, orzeczenie kary łącznej na zasadzie kumulacji powinno być rozpatrywane przez sąd poprzez pryzmat dyrektyw zawartych w art. 85a k.k., a także wypracowanej przez orzecznictwo dyrektywy przedmiotowego i podmiotowego związku między zbiegającymi się przestępstwami. Nie ma wątpliwości, że przy spełnieniu wyżej wspomnianych wymagań, sąd ma możliwość orzeczenia wyroku łącznego opartego o zasadę pełnej kumulacji, polegającą na zsumowaniu kar jednostkowych wymierzonych za zbiegające się przestępstwa.

II. Artykuł 86 § 1 k.k. stanowi, że górną granicę kary łącznej sąd zobligowany jest określić poprzez zsumowanie kar jednostkowych za zbiegające się przestępstwa, nie przekraczając jednak 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 20 lat pozbawienia wolności. Kodeks karny nie posługuje się definicją legalną znamienia „sumy kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa”, w związku z tym należy przyjąć za zasadne posłużenie się przez sąd w pierwszej kolejności wykładnią językową. Przyjmując za słownikiem języka polskiego PWN, suma jest to wynik dodawania liczb (<https://sjp.pwn.pl/sjp/suma;2576558.html>). W przypadku kary łącznej sumowanymi liczbami jest wysokość kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa pozostające ze sobą w realnym zbiegu.

Kiedy wyrok łączny się uprawomocnia, kierowany jest do wykonania. Obliczenie sumy kar jednostkowych podlegających wykonaniu następuje na podstawie art. 12c k.k.w. Jeżeli kara lub inny środek podlegający wykonaniu według przepisów tego kodeksu są określone w tygodniach, miesiącach lub latach, przyjmuje się w postępowaniu wykonawczym, że tydzień liczy się za dni 7, miesiąc za dni 30, zaś rok za dni 365. Przepis ten został wprowadzony do polskiego porządku prawnego w ustawie z dnia 20 lutego 2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw. Regulacja ta zrównuje wszystkie miesiące bez względu na to, ile faktycznie mają dni, przyjmując fikcję prawną, że każdy z miesięcy w roku liczy 30 dni. W związku z tym 12

miesiące w rozumieniu przepisu to 360 dni (12x30). Jednocześnie ustawodawca w tym samym przepisie przyjął, że 1 rok to 365 dni.

Przepis ten, w swojej obecnej redakcji, pomija jednak fakt, że w wyroku łącznym miesiące mogą zostać „przeliczone” na lata, co prowadzi do poważnych problemów praktycznych na gruncie art. 86 § 1 k.k., w zakresie w jakim sąd zobligowany jest obliczyć sumę kar jednostkowych pozbawienia wolności, które były określone w miesiącach, podczas gdy ich suma to 12 miesięcy i powyżej. Norma art. 86 § 1 k.k. *in fine* obliguje bowiem sąd do określenia kary w miesiącach i latach, jeśli zatem suma miesięcy jest równa lub wyższa niż 12, sąd musi je przeliczyć w odpowiednim zakresie na lata.

Aby unaocznić problem, przedstawić można przykład, w którym w konkretnej sprawie, dany sprawca został skazany na 4 miesiące pozbawienia wolności oraz 8 miesięcy pozbawienia wolności przy zastosowaniu górnej granicy kary łącznej (sumy kar jednostkowych) możliwej do orzeczenia w tym przypadku. Suma kar jednostkowych to 12 miesięcy (360 dni), natomiast sąd związany przepisem z art. 86 § 1 k.k. orzeknie karę łączną w wysokości 1 roku pozbawienia wolności (365 dni). Analogicznie będzie w przypadku, gdy suma kar jednostkowych wynosić będzie powyżej 12 miesięcy pozbawienia wolności. Przykładowo, jedna z kar jednostkowych pozbawienia wolności to 1 rok i 5 miesięcy, druga kara jednostkowa to 2 lata i 9 miesięcy. Suma kar jednostkowych to 3 lata i 14 miesięcy, czyli 1515 dni pozbawienia wolności ($365 \times 3 + 14 \times 30$). W przeliczeniu na lata i miesiące, kara łączna wyniesie 4 lata i 2 miesiące, czyli 1520 dni pozbawienia wolności ($4 \times 365 + 2 \times 30$). W rozpatrywanym stanie faktycznym następuje więc wydłużenie kary łącznej o 5 dni, a co za tym idzie faktyczne wydłużenie pozbawienia wolności danego skazanego.

III. Należy podkreślić, że instytucja kary łącznej może w określonych przypadkach pogorszyć sytuację skazanego w określonym układzie sytuacyjnym. Kara łączna stanowi bowiem syntetyczną, całościową ocenę zachowań sprawcy, będąc właściwą,

celową z punktu widzenia prewencyjnego reakcją na popełnione czyny (J. Giezek [w:] D. Gruszecka, K. Lipiński, G. Łabuda, J. Giezek, Kodeks karny. Część ogólna. Komentarz, Warszawa 2021, art. 86). Kara łączna nie powinna być postrzegana jako instytucja mająca działać na korzyść skazanego, ale jako instytucja gwarantująca racjonalną politykę karania w stosunku do sprawcy wielu pozostających w realnym zbiegu przestępstw. Pogorszenie sytuacji skazanego będzie mieć miejsce m.in. w przypadku orzeczenia zgodnie z art. 88 k.k. dożywotniego pozbawienia wolności jako kary łącznej na skutek pozostawania w zbiegu dwóch lub więcej kar 25 lat pozbawienia wolności (S. Żółtek, V. Vachev, Kodeks karny. *op.cit.*, art. 85, nb 21).

W omawianym przypadku jednak pogorszenie sytuacji skazanego jest jednak wynikiem wyłącznie przyjęcia abstrakcyjnej konstrukcji prawnej zawartej w art. 12c k.k.w., zakładającej, że każdy miesiąc ma 30 dni, a każdy rok - 365 dni oraz pominięciu sposobu, w jaki sąd powinien przeliczyć miesiące na lata. Powoduje to każdorazowo wydłużenie kary łącznej pozbawienia wolności co najmniej o 5 dni pozbawienia wolności, gdy suma kar jednostkowych to 12 miesięcy i powyżej. Zastosowanie art. 12c k.k.w. w związku z art. 86 § 1 k.k. powoduje więc wymierzenie przez sąd kary łącznej powyżej „sumy kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa”. Ostatecznie bowiem faktyczna długość przebywania skazanego w zakładzie penitencjarnym liczona jest w dniach, a nie latach i miesiącach.

IV. W świetle powyższego, regulacja zawarta w art. 12c k.k.w. w związku z art. 86 § 1 k.k. budzi zastrzeżenia konstytucyjne na gruncie art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w związku z art. 2 Konstytucji RP.

Zgodnie z zasadą dostatecznej określoności kary (*nulla poena sine lege certa*) wywodzonej z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, norma karna powinna być określona w sposób maksymalnie dokładny, powinna wskazywać jednoznacznie i wyraźnie karę grożącą za popełnienie czynu zabronionego (A. Grześkowiak, *Nullum crimen*, s. 510 oraz wyroki TK z: 26.11.2003 r., SK 22/02, OTK-A 2003, Nr 9, poz. 97; 19.07.2011 r., K

11/10, OTK-A 2011, Nr 6, poz. 60; 17.07.2014 r., SK 35/12, OTK-A 2014, Nr 7, poz. 74). W doktrynie prawa wielokrotnie podnoszono, że zasada ta dotyczy nieprecyzyjnego (niedostatecznego) określenia rodzaju i granic kar, ale także zasad ich wymierzania oraz podstawowych rygorów (sposobów) ich wykonywania. Ustawodawca powinien w taki sposób określić elementy składające się na karę, aby z ich całokształtu jednostka *ex ante*, miała możliwość rozpoznania, na podstawie ustawy, zasadniczych elementów kary, czyli sposobu i charakteru ograniczenia praw lub wolności konstytucyjnych, stanowiących istotę reakcji na popełnienie czynu

Co za tym idzie, przepisy związane z orzekaniem lub wykonaniem kary, mające charakter regulacji materialnoprawnych, są objęte gwarancjami wynikającymi z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP, szczególnie w zakresie zasad *nulla poena sine lege scripta* i *nulla poena sine lege certa*, o ile prowadzą one do określenia istoty kary i gwarantują jednostce możliwość rozpoznania tej istoty, a zatem dotyczą sposobu i charakteru ograniczenia praw lub wolności konstytucyjnych, stanowiących karę w rozumieniu art. 42 ust. 1 Konstytucji RP (P. Karlik, T. Sroka, P. Wiliński, Konstytucja RP. Komentarz, red. M. Safjan, L. Bosek, 2016, wyd. 1, art. 42 ust. 1, nb. 169, 173, 174).

Art. 12c k.k.w. jest wprawdzie przepisem wykonawczym, jednakże w zakresie, w jakim służy on sądowi do obliczenia kary łącznej określonej w art. 86 § 1 k.k., stanowi przepis mający charakter regulacji materialnoprawnej. Wynika to z tego, że sąd *meriti* w konkretnej sprawie dotyczącej wydania wyroku łącznego pozbawienia wolności nie stosuje co prawda wprost art. 12c k.k.w., lecz przepis ten jest wykorzystywany, aby określić ostateczną liczbę miesięcy i lat, które później na podstawie tego przepisu, przeliczane są na dni, określając tym samym długość pozbawienia wolności danego skazanego. Problem niezgodności z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP uwidacznia się w momencie, gdy sąd wydający wyrok łączny chce zastosować zasadę pełnej kumulacji (sumę kar jednostkowych), orzekając wyrok łączny pozbawienia wolności, gdy suma kar jednostkowych jest równa 12 miesiącom bądź jest wyższa niż 12 miesięcy. W takiej

sytuacji dochodzi do ingerencji w konstytucyjną wolność, jaką jest wolność osobista (art. 41 ust. 1 Konstytucji RP), poprzez wydłużenie czasu odbywania kary pozbawienia wolności przez skazanego (co najmniej o 5 dni) względem sumy kar jednostkowych określonych w miesiącach po przeliczeniu ich na miesiące i lata. W konsekwencji należy stwierdzić, że zasady wymierzania kary łącznej, a co za tym idzie jej górna granica (która ostatecznie jest określana na podstawie art. 12c k.k.w. w związku z art. 86 § 1 k.k.), nie są w tym zakresie wystarczająco precyzyjne i jednoznaczne, uniemożliwiając tym samym skazanemu wcześniejsze (*ex ante*) rozpoznanie wszystkich istotnych elementów kary łącznej.

Zasada *nulla poena sine lege* w aspekcie *certa* stanowi szczególną postać ogólnej zasady określoności przepisów prawa wynikającej z zasady demokratycznego państwa prawnego (art. 2 Konstytucji RP). Zasada demokratycznego państwa prawnego w polskim porządku prawnym jest traktowana jako źródło kolejnych zasad o bardziej szczegółowym charakterze. Jedną z nich jest zasada ochrony zaufania jednostki do państwa i stanowionego przez nie prawa. Zasada ochrony zaufania do państwa i prawa opiera się na założeniu, że organy władzy publicznej powinny działać w sposób lojalny i uczciwy względem jednostki, budzący w niej poczucie stabilności i bezpieczeństwa prawnego (M. Florczak-Wątor, Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz, wyd. II, red. P. Tuleja, LEX/el. 2021, art. 2).

Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie wywiódł także z art. 2 Konstytucji zasadę prawidłowej legislacji. Zgodnie z tą zasadą przepisy powinny być sformułowane w sposób precyzyjny, jasny i poprawny legislacyjnie, zwłaszcza wówczas, gdy dotyczą praw i wolności jednostki. „Przez precyzyjność regulacji prawnej należy rozumieć możliwość dekodowania z przepisów jednoznacznych norm prawnych (a także ich konsekwencji) za pomocą reguł interpretacji przyjmowanych na gruncie określonej kultury prawnej. Jasność przepisu gwarantować ma jego komunikatywność względem adresatów. Innymi słowy, chodzi o zrozumiałość przepisu

na gruncie języka powszechnego. Wymóg jasności oznacza nakaz tworzenia przepisów zrozumiałych dla ich adresatów, którzy od racjonalnego prawodawcy mają prawo oczekiwać stanowienia norm niebudzących wątpliwości co do nakładanych obowiązków lub przyznawanych praw. Niejasność przepisu w praktyce oznacza niepewność sytuacji prawnej adresata normy i pozostawienie jej ukształtowania organom stosującym prawo. Poprawność oznacza zgodność przepisu z wymogami prawidłowej legislacji, których wyrazem są Zasady techniki prawodawczej". Należy podkreślić przy tym, że Trybunał Konstytucyjny podczas oceny konstytucyjności przepisu pod względem jego określoności, bierze pod uwagę przede wszystkim rodzaj regulowanej materii, kategorię adresatów, do których przepisy są kierowane, a nade wszystko stopień ingerencji proponowanych regulacji w konstytucyjne wolności i prawa. Nie wystarczy bowiem wykazanie wyłącznie abstrakcyjnego stwierdzenia nieokreśloności tekstu prawa, aby Trybunał Konstytucyjny uznał go za niekonstytucyjny. „Zdaniem Trybunału, niejasność lub nieprecyzyjność przepisu może uzasadniać stwierdzenie jego niezgodności z Konstytucją, o ile jest tak daleko posunięta, że wynikających z niej rozbieżności nie da się usunąć za pomocą zwyczajnych środków mających na celu wyeliminowanie niejednorodności w stosowaniu prawa” (wyrok TK z 28.10.2009 r., Kp 3/09, OTK-A 2009, nr 9, poz. 138).

Analizując pierwszą z przesłanek – precyzyjność regulacji prawnej, w kontekście regulacji zawartej w art. 12c k.k.w. w zw. z art. 86 § 1 k.k. należy zauważyć, że w określonym stanie faktycznym (przy wyznaczeniu kary łącznej pozbawienia wolności przez sąd w oparciu o zasadę pełnej kumulacji, podczas gdy kary jednostkowe w danej sprawie po zsumowaniu stanowią 12 miesięcy i powyżej tej granicy), pojawiają się problemy ze zdekodowaniem jednoznacznej normy prawnej. Art. 86 § 1 k.k. stanowi, że sąd określa górną granicę kary łącznej poprzez sumę kar jednostkowych, wymierzonych za zbiegające się przestępstwa. Zgodnie z wykładnią językową, suma to wynik dodawania liczb (dni wymierzonych za poszczególne przestępstwa). Art. 86 § 1 k.k. stanowi, że karę łączną sąd orzeka w latach i miesiącach, lecz dla obliczenia

faktycznej wysokości kary łącznej stosuje się art. 12c k.k.w. Jednakże art. 12c k.k.w. nie określa, w jaki sposób sąd powinien przeliczyć miesiące na lata, stanowiąc jedynie, że miesiąc to 30 dni, a rok to 365 dni.

Ostatecznie prowadzi to do tego, że sąd chcąc oprzeć wyrok łączny o zasadę kumulacji, w określonym wyżej stanie faktycznym, automatycznie przelicza miesiące na lata, przyjmując, że 12 miesięcy ($12 \times 30 = 360$ dni) to 1 rok (365 dni), a co za tym idzie wymierzając karę łączną ponad sumę kar jednostkowych, które skazany ostatecznie odbywa w dniach. Taki stan nie znajduje uzasadnienia, w tym w wykładni funkcjonalnej oraz w wykładni celowościowej omawianych przepisów. Stanowi on jedynie pokłosie niekompatybilności omawianych norm prawnych.

Zasadne wydaje się stwierdzenie, że przesłanka jasności w powyższym stanie faktycznym także nie zostaje spełniona. Regulacja art. 12c k.k.w. w związku z art. 86 § 1 k.k. nie jest zrozumiała dla adresata - w tym przypadku skazanego, którego kary jednostkowe zostały objęte wyrokiem łącznym. Zgodnie z art. 86 § 1 k.k., skazany taki ma prawo oczekiwać, że górna granica kary łącznej pozbawienia wolności będzie stanowić sumę kar jednostkowych wymierzonych względem niego za poszczególne przestępstwa, nie przekraczając jednak 810 stawek dziennych grzywny, 2 lat ograniczenia wolności albo 20 lat pozbawienia wolności. W sytuacji, gdy sąd zdecyduje się wymierzyć karę łączną w oparciu o zasadę kumulacji, powinien wymierzyć ją właśnie w tak określonej granicy. Gdy kary jednostkowe po zsumowaniu dają 12 miesięcy lub więcej, sąd automatycznie „uznaje”, że każde 12 miesięcy, to 1 rok, pomimo że według przepisu k.k.w. 12 miesięcy to 360 dni, a 1 rok to 365 dni, co prowadzi do wydłużenia rzeczywistego czasu, w którym skazany przebywa w zakładzie karnym. Pamiętać należy bowiem, że skazany odbywa karę pozbawienia wolności w dniach i to dni ostatecznie określają jak długo będzie pozbawiony wolności. Stan taki powoduje, że skazany nie ma pewności co do swojej sytuacji prawnej ze względu na niedostateczną jasność przepisu, którego ostateczne brzmienie jest nadawane przez

organ stosujący prawo. Finalnie regulacja ta może powodować poczucie niesprawiedliwości i pokrzywdzenia przez państwo po stronie skazanego ze względu na to, że wyrok łączny wymierzony w omawianym stanie faktycznym faktycznie przekracza będzie sumę kar wymierzonych za poszczególne przestępstwa pozostające w zbiegu.

Ponadto, zgodnie z rozporządzeniem Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie "Zasad techniki prawodawczej" (Dz.U. 2002 nr 100 poz. 908) Dział I, Rozdział I, § 6: przepisy ustawy redaguje się tak, aby dokładnie i w sposób zrozumiały dla adresatów zawartych w nich norm wyrażały intencje prawodawcy. W przypadku zaskarżonych przepisów odczytywanych łącznie stwierdzić należy, iż standard ten nie został zachowany.

W związku z powyższym należy uznać, że w art. 12c k.k.w. w zw. z art. 86 § 1 k.k. dochodzi do pominięcia prawodawczego (niepełnej regulacji), w zakresie w jakim prawodawca ustanowił normę prawną, lecz nie objął jej zakresem okoliczności, które powinny być nią objęte w świetle wymagań konstytucyjnych - zasady *nulla poena sine lege* w aspekcie *certa* oraz zasady demokratycznego państwa prawnego. Wydaje się, iż wprowadzone przez łączne zastosowania art. 86 § 1 k.k. i art. 12c k.k.w. rozwiązanie prawne nie stanowiło intencjonalnego działania ustawodawcy, a raczej przeoczenie będące konsekwencją licznych, często pospiesznych, nowelizacji obu kodeksów.

Jednocześnie podkreślić należy, iż orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego zgodnie z niniejszym wnioskiem nie deroguje z systemu prawnego żadnej z zaskarżonych norm, nie spowoduje zatem ewentualnego powstania jeszcze większej luki prawnej. Wyrok taki jako wyrok zakresowy, określi jedynie pewne ograniczone pole, na którym zakwestionowane przepisy są nie do pogodzenia z wzorcami kontroli konstytucyjnej. Da on jednocześnie podstawę do takiego przeliczania wymierzonej kary łącznej na dni pozbawienia wolności, które nie powodowałoby przedłużenia odbywania tej kary, o którym mowa w niniejszym wniosku.

Mając na względzie przedstawioną argumentację wnoszę jak na wstępie niniejszego wniosku.

(-) Marcin Wiącek

(podpis na oryginale)